

Ålands kommunförbund

Budget 2026 och ekonomiplan 2027–2028

Fastställd av förbundsstämman § 7/05.12.2025

Innehållsförteckning

1. Verksamhetsplan	3
1.1 Förbundsdirektörens översikt och allmän bedömning inför 2026	3
1.2 Målsättningar inför 2026	4
2. Organisation.....	5
2.2 Stadganden om budget.....	5
2.3 Om Ålands kommunförbund.....	5
2.4 Former och innehåll för Ålands kommunförbunds verksamhet.....	6
2.5 Verksamhetsplan budgetåret 2026 och planåren 2027–2028	6
2.6 Prioriteringar.....	9
3. Utlåtanden från medlemskommunerna	10
3.1 Sammanfattning av synpunkterna.....	10
3.2 Behandling av synpunkter	10
4. Kommunala avtalsdelegationen (KAD)	11
5. Budget 2026	13
5.1 Behandling av budgeten	13
5.2 Resultaträkning och driftsbudget.....	15
5.3 Kommunernas andelar.....	16
6. Organisationsstruktur	17
6.1 Kommunalförbundets organ	17
6.2 Personalorganisation 2026.....	17
7. Bilaga: Prognos för kommunandelarna år 2026	18

1. Verksamhetsplan

1.1 Förbundsdirektörens översikt och allmän bedömning inför 2026

Inför 2026 befinner sig de åländska kommunerna fortsatt i ett komplext läge, påverkat av både omvärldsfaktorer och lokala förutsättningar. Halvvägs in i mandatperioden återstår flera stora projekt som kan komma att påverka kommunernas vardag, såsom arbetet med att minska byråkratin, utvärderingen av lagstiftningen för Kommunernas socialtjänst (KST) samt projekt Sunnavind. Arbetet med att revidera kommunallagen, som påbörjades hösten 2024 av en tjänstemannagrupp, väntas förhoppningsvis fortsätta framåt och närmar sig målnöret under 2026. En annan intressant process att följa blir de eventuella förändringarna i landskapsandelssystemet, som utvärderades och presenterades under vintern 2025.

Ekonomiska utsikter

De senaste årens skatterytinstörningar har haft en tydlig negativ påverkan på kommunernas budget- och bokslutsprocesser. Prognosarbetet är svårt då det statistiska underlaget blir alltmer bristfälligt. Situationen är utmanande och svår att komma till rätta med.

På en nationell nivå är arbetslöshetsläget oroande. Under en större del av 2025 har Finland haft den näst högsta arbetslösheten i

EU (10,1 procent i augusti), jämfört med unionens genomsnitt på 6,0 procent¹. På Åland är läget något bättre men visar ändå på en ökning från 4,7 procent (augusti 2024) till 5,1 procent (augusti 2025)².

Den relativt färskta lagen om likviditetsstöd till kommunerna har nyttjats av två kommuner under 2025. Inför 2026 signalerar totalt tre kommuner att likviditetsstöd kan bli aktuellt för att klara av den ekonomiska situationen. Läget är inte önskvärt och enkla lösningar saknas

Nationella och internationella faktorer

I riket hotar nedskärningar inom flera finansieringsområden för kommunerna, samtidigt som tre välfärdsområden har inlett utvärderingsförfaranden på grund av stora ekonomiska problem.

Ute i Europa och världen rasar krigen fortsättningsvis, flera försök har gjorts för att nå framsteg i Ukraina men hittills utan resultat.

*Minna Hellström
Förbundsdirektör
September 2025*

¹ Eurostat. (2025):
<https://www.destatis.de/Europa/EN/Topic/Population-Labour-Social-Issues/Labour-market/EULabourMarketCrisis.html>
Hämtad 1 september 2025.

² ÅSUB. (2025):
<https://www.asub.ax/sv/statistik/arbetsloshetssituationen-juli-2025> Hämtad 1 september 2025.

1.2 Målsättningar inför 2026

Riktlinjer och vägledning för verksamhetsåret

Förbundets övergripande och årliga målsättningar är ett verktyg för att ge riktning och struktur i verksamheten. Målsättningarna kompletteras med indikatorer som ger en tydlig, mätbar och transparent uppföljning på hur väl målsättningarna uppfylls.

- **FÖRTROENDEVALDA**
Kommunförbundet verkar för att stärka relationerna mellan kommunernas förtroendevalda, för att gynna samarbetsandan och ett starkare gemensamt perspektiv inför komplexa frågor.
 - Indikator: Representanter från samtliga medlemskommuner delar i något av ÅKF:s arrangerade tillfällen, t.ex. nätverksträffar eller seminarium.
- **UTREDNING ÅKF + KAD**
Kommunallagens revidering har aktualiserat organisationsformerna för både ÅKF och KAD. Under 2025 påbörjades ett utredningsarbete kring ÅKF, som utvidgas till att omfatta KAD under 2026.
 - Indikator: Genomförandet av en utredning av både ÅKF och KAD med syftet att säkerställa att verksamheterna motsvarar behoven som finns och kan möta framtidens behov eller förändringar.
- **UTVECKLING AV FÖRBUNDET**
Kommunförbundet utvecklar den interna hållbarheten och verkar för fler samarbeten på Åland.
 - Indikator: Öka graden av hållbara transportsätt för att minska klimatavtrycket.
 - Indikator: Delta i minst två ansökningar om samarbetsstöd enligt LL om landskapsandelar till kommunerna (2017:120)
- **STARKARE STÄLLNING**
Kommunförbundet ska upplevas som en självklar och trovärdig röst för kommunerna på Åland.
 - Indikator: Minst 20 omnämningen i media under året samt regelbundna möten med centrala beslutsfattare.
- **KUNSKAPSSTÖD OCH KOMMUNIKATION**
Kommunförbundet underlättar kunskapsstödet för förtroendevalda och tjänstepersoner genom effektiv och genomtänkt kommunikation.
 - Indikator: Lansera en sektion på hemsidan med minst 10 publicerade frågor och svar.
 - Indikator: Publicera minst 10 nyheter eller notiser under året.

2. Organisation

Finansieringsramar och verksamhet

2.2 Stadganden om budget

Ålands kommunförbunds finansiering regleras i 99 § [Kommunallag för landskapet Åland](#). Ytterligare bestämmelser om budgetprocessen tillämpas genom [Grundavtal för Ålands kommunförbund](#).

20 § Finansiering (grundavtal)

Ålands kommunförbunds verksamhet finansieras gemensamt av kommunerna. Hälften av kostnaderna fördelas enligt de beskattningsbara inkomsterna från den kommunala inkomstbeskattningen föregående år och den andra hälften fördelas baserat på antalet invånare i respektive kommun per årets första dag. De beskattningsbara inkomsterna omfattar även kommunens andel av samfundinkomstskatten

26 § Budget och ekonomiplan (grundavtal)

Vid beredningen av ekonomiplanen ska medlemskommunerna ges möjlighet att lämna förslag till utveckling av kommunförbundets verksamhet.

Budgeten och ekonomiplanen ska gällande driftsekonomin specificeras enligt uppgift, och i fråga om investeringar enligt projekt. Den preliminära budgeten och ekonomiplanen för följande kalenderår ska skickas till medlemskommunerna före 15 september. Den godkända budgeten och ekonomiplanen ska tillställas dem före den 30 november.

2.3 Om Ålands kommunförbund

Kommunalförbundet Ålands kommunförbund är en intresse- och arbetsgivarorganisation för den kommunala sektorn. Vi driver våra medlemmars intressen och erbjuder dem stöd och service.

Kommunförbundets allmänna uppgifter är enligt Kommunallag för landskapet Åland att:

- Bevaka kommunernas intressen gentemot landskapet
- Fungera som remissinstans
- Fungera som samarbetsorgan för kommunerna
- Utse kommunala avtalsdelegationen samt sköta dess ekonomi och förvaltning
- Fungera som rådgivande organ inom juridik och ekonomi
- Fungera som samarbetsorgan vid kommunalt samarbete utanför Åland
- Ha hand om andra gemensamma ärenden om förbundsstämman så beslutar

Kommunförbundets främsta uppdrag är att bevaka kommunernas intressen gentemot landskapet, värna och stödja den kommunala självstyrelsen, främja samarbetet mellan kommunerna, stödja kommunerna i utvecklingen av sin verksamhet och agera som arbetsgivarorganisation.

Förbundet företräder totalt 14 av Ålands alla kommuner, varav 8 är landsbygdskommuner och 6 skärgårdskommuner.

I medlemskommunerna bor totalt cirka 13 000 invånare.

2.4 Former och innehåll för Ålands kommunförbunds verksamhet

Ålands kommunförbund grundades 1997 och har sedan dess verkat för den kommunala sektorn på Åland. Under de senaste åren har förbundets verksamhet fokuserat på att bevaka kommunernas intressen och att fungera som ett samarbetsorgan. En av förbundets främsta styrkor är dess förmåga att samordna och främja samarbete på kommunal nivå genom ett övergripande och inkluderande förhållningssätt.

Personalstyrkan har över tid minskat betydligt, och kapaciteten är idag på en minimal nivå, vilket innebär en stor sårbarhet och utmaningar i att få resurserna att räcka till.

Ålands kommunförbunds verksamhet präglas i stor utsträckning av den politiska agendan. Därför är det viktigt för förbundet att, i den utsträckning som är möjlig, påverka politiska beslut och lagstiftning som berör kommunerna. Under 2024 tillträdde en ny regering bestående av Liberalerna på Åland, Åländsk Center och Ålands socialdemokrater.

Förbundet erbjuder, i mån av resurser, sakkunskap och rådgivning inom framför allt kommunal juridik, förvaltning och ekonomi. Även den kommunala avtalsdelegationen (KAD) bistår kommunerna med rådgivning inom kollektivavtal och arbetsgivarfrågor i den utsträckning resurserna tillåter.

Ålands kommunförbund har sedan 2020 ett samarbetsavtal med Finlands kommunförbund, alla åländska kommuner är också medlemmar i Finlands kommunförbund. Utmaningen för Finlands kommunförbund är att garantera service på svenska med hänsyn till åländska förhållanden och lagstiftning.

Ålands kommunförbund är en politiskt styrd organisation. Förbundsstyrelsen leder förvaltningen och är ansvariga för de berednings-, verkställighets- och övriga uppgifter som fastställs i lag, grundavtal eller stadgar. Förbundets högsta beslutande organ är förbundsstämman.

2.5 Verksamhetsplan budgetåret 2026 och planåren 2027–2028

Ålands kommunförbunds verksamhet regleras i 13.kap Kommunallagen för Landskapet Åland och i förbundets styrdokument, grundavtal och förvaltningsstadga.

Utökad verksamhet med att tillhandahålla dataskyddsombud för förbundets medlemmar.

Under år 2026 införs en efterfrågad resursförstärkning av Ålands kommunförbund, då en 100 % tjänst som dataskyddsombud (DPO) inrättas. I och med detta så kan medlemskommunerna avsluta de tillfälliga köptjänstavtalen för detta ändamål, vilket innebär att den ekonomiska påverkan för kommunerna blir ringa.

Det finns även kapacitet att sälja tjänster till övriga kommuner och kommunförbund alternativt nyttja den utökade resursen till att stödja medlemskommunernas digitaliseringsutveckling.

Utredning av organisationsformen för ÅKF och KAD

Under år 2026 görs en utredning av organisationsformerna för både ÅKF och KAD för att säkerställa att verksamheterna motsvarar behoven och eventuella framtida förändringar i lagstiftningen.

Fortsatt behov av revidering av förbundets grundavtal

Grundavtalet ingicks 1997 och har sedan dess fungerat i oförändrad form, trots stora

förändringar i förbundets organisation och verksamhet. Behov av revidering är stort.

Grundavtalets form har paralleller till både lagstiftning och kommunstrukturen på Åland. Kommunallagen, där förbundet regleras i 13 kap., är under revidering i skrivande stund och en ny lag förväntas antas under innevarande mandatperiod.

Arbetet med kommunallagen fortskrider och i nuvarande förslag föreslås förbundet avregleras och övergå till en föreningsform. Med anledning av detta bedöms det fortsättningsvis inte vara ändamålsenligt att revidera grundavtalet under år 2026, eftersom det dels kräver resurser att genomföra, dels är utmanande att processa genom 14 kommuner.

Förväntade tyngdpunktsområden för intressebevakningen under 2026

Ålands kommunförbund representerar kommunernas gemensamma intressen gentemot landskapsregeringen och andra myndigheter. Förbundet driver kommunernas frågor och arbetar för att säkerställa att kommunerna har de nödvändiga resurser och befogenheter för att kunna fullgöra sina uppdrag.

Intressebevakningen fokuserar huvudsakligen på att bevaka kommunala intressen i relation till landskapet, men omfattar även andra aktörer. Arbetet utgår från principerna om kommunal självstyrelse, kommunernas ekonomiska handlingsutrymme, åländsk lagstiftning, utformningen av regelsystem samt förbundets roll som arbetsgivarorganisation.

- **Lagstiftning**

För kommunerna utgör kommunallagen, förvaltningslagen och offentlighetslagen en central rättslig helhet. Under våren 2024 påbörjades en revidering och modernisering av kommunallagen för landskapet Åland, något som Ålands kommunförbund länge har

framhållit som nödvändigt. Processen startade med en tjänstemannagrupp där ÅKF ingick, som tog fram ett betänkande som sedan hanterades i en politisk och parlamentarisk referensgrupp. I skrivande stund är en lagstiftningspromemoria under bearbetning. Arbetet med revideringen förväntas således fortsätta under 2026, varvid det är viktigt att ÅKF är involverad.

Från och med 2026 träder landskapslagen om tryggnad av kommunal service i kraft, vilket innebär att ett utvärderingsförfarande kan inledas för första gången under hösten 2026 när bokslutsuppgifterna för räkenskapsåret 2025 publiceras. Det arbetas även med en ny vattentjänstlag.

Inför 2026 finns det även lagstiftningsprocesser på EU-nivå som är viktiga att ta hänsyn till, såsom EU:s digitala plånbok som ställer krav på att kommunerna levererar digitala tjänster, samt akten om interoperabilitet som påverkar kommunala IT-system genom krav på samverkan. Det är också värt att lyfta fram ett lagpaket som syftar till att minska den administrativa bördan, såsom minskade krav på rapportering etc.

Ålands kommunförbund fungerar som remissinstans för lagstiftning som berör kommunerna.

- **Samarbeten**

En av Ålands kommunförbunds viktigaste uppgifter är att fungera som ett samarbetsorgan för sina medlemskommuner. Det finns ett kontinuerligt behov av att utveckla samarbetsformer över både kommun- och myndighetsgränser. Förbundet stödjer och representerar idag medlemskommunerna i frågor som rör bland annat samverkansavtal mellan social- och hälsovården, införandet av ett vårdinformationssystem och nätverket Bärkraft. Detta arbete planeras att fortsätta

under 2026, och förbundet bör ha beredskap för att utveckla och stödja nya samarbeten vid behov.

- **Ekonomi**

Landskapsandelssystemet, som genomgick en helhetsrevidering och trädde i kraft 2019. Externa konsulter från Sverige har gjort en utvärdering av systemet, vilken presenterades i början av år 2025. Kommunförbundet har en mycket viktig roll att bevaka det fortsatta arbetet under år 2026 och eventuella ändringar i systemet.

Sedan 2016 har Finlands kommunförbund tillhandahållit skatteprognoser för de åländska kommunerna baserade på en anpassad modell från rikets kommuner. Prognoserna uppskattas av kommunerna, och vidareutvecklingen av dessa verktyg sker i dialog mellan Finlands kommunförbund, Ålands kommunförbund och kommunerna.

- **Digitalisering av offentliga Åland**

För att möta de växande kraven på digital kompetens behöver det offentliga Åland fortsätta att stärka sina digitala resurser och kompetenser. AI och digitalisering kan bidra till mer effektiva arbetssätt och ge kommunerna bättre förutsättningar att möta framtidens krav, särskilt inom områden där kompetensförsörjningen är en utmaning.

Digitala tjänster och tillgängliga data bör också prioriteras för att öka användarvänligheten för de kommunala tjänster som invånarna använder. Dessutom har frågor kring informationssäkerhet blivit alltmer aktuella med ökande cyberhot och nya EU-krav. Det offentliga Åland måste vara rustat för att möta dessa högre krav för att skydda invånarnas rättssäkerhet.

- **Tonläget och samhällsdebatten**

Den åländska samhällsdebatten präglas av hög mediatäthet och starka åsikter som inte alltid baseras på fakta. Lagtingsdebatten förs

inte längre bara i plenisalen, utan sociala medier har blivit en allt större arena för åsiktsutbyte. Kommunerna får ofta agera måltavlor i dessa diskussioner.

Ålands kommunförbunds roll i samhällsdebatten är att genom en hög trovärdighet bidra med ett sakligt och kommunalt helhetsperspektiv. Genom faktabaserade analyser och aktiva ställningstaganden ska förbundet verka offentligt för att stärka kommunernas röst i samhället. Förbundet bör prioritera en hög synlighet i media och inte tveka att uttala sig om kommunernas verksamhet.

Rådgivning

Syftet med rådgivningen är att optimera användningen av befintlig kunskap och att stödja tjänstemän och förtroendevalda i deras roller. Ålands kommunförbund erbjuder idag konkret expertstöd inom områden som allmän kommunal juridik, ekonomi och kollektivavtal. Rådgivningsverksamheten begränsas dock av den smala organisationen och dess resurser.

I rådgivningsfrågor samarbetar Ålands kommunförbund och den kommunala avtalsdelegationen även med Finlands kommunförbund samt Kommun- och välfärdssamrådesarbetsgivarna för att stärka stödet till kommunerna.

Utbildning och kursverksamhet

Utbildning och kompetensutveckling är avgörande för både kommunala tjänstemän och förtroendevalda. Ålands kommunförbund bör sträva efter att regelbundet arrangera seminarier och kurser med aktuella och relevanta teman. Under 2026 planeras åtminstone ett utbildningstillfälle för förtroendevalda samt informationstillfälle om nya kollektivavtalen.

Förbundsledningen

Ålands kommunförbunds främsta uppgift är att driva medlemskommunernas intressen enligt vad förbundsstämman och förbundsstyrelsen beslutar.

Minna Hellström fungerar som förbundsdirektör, övriga tjänster och funktioner sköts i form av köptjänster. Förbundet hyr ett kontorsrum i Finströms kommunkansli.

Verksamhetsplan planåren 2027–2028

Ålands kommunförbunds mandat bygger på medlemskommunernas behov och intressen, vilket gör det avgörande att prioritera kommunikationen och dialogen med kommunerna, både individuellt och i större forum.

Förbundet bör lägga ett starkt fokus på intressebevakning och aktivt arbeta för att strategiskt bevaka frågor som är av vikt för kommunerna. I så stor utsträckning som möjligt bör förbundet agera utifrån medlemskommunernas gemensamma initiativ och driva dessa, eller alternativt identifiera den minsta gemensamma nämnaren för att främja samordnat agerande.

Ålands kommunförbunds verksamhet bör koncentreras till sammanhang som är av strategisk betydelse för kommunernas

finansiering och de lagstiftningsfrågor som är centrala för deras verksamhet.

Förbundet ska dessutom noga bevaka landskapslagstiftningen som reglerar kommunernas uppgifter, och enligt finansieringsprincipen verka för att finansieringen står i proportion till de uppdrag som kommunerna åläggs.

Slutligen bör Ålands kommunförbund göra prioriteringar och avvägningar baserade på den faktiska nyttan för de representativa organen som förbundet blir inbjudet till att delta i.

2.6 Prioriteringar

Med hänsyn till de begränsade resurserna i förbundet krävs prioriteringar i verksamheten för att uppfylla uppdraget och målsättningarna. Till dessa prioriteringar hör:

- Kärnverksamhet
- Kritiska projekt som är nödvändiga för att uppfylla förbundets målsättningar
- Samarbete och nätverk

Ytterligare bör transparens vara en tydlig värdering, för att hålla fokus och informera och vad som är möjligt att genomföra med de resurser som finns att tillgå.

3. Utlåtanden från medlemskommunerna

Medlemskommunernas riktlinjer till förbundet

Enligt kommunförbundets grundavtal 26 § ska medlemskommunerna "ges tillfälle att framlägga förslag till utvecklande av kommunförbundets verksamhet". Den preliminära budgeten skickades ut till kommunerna den 15 september, kommunerna ombads avge sina utlåtanden senast den 24 oktober. Av 14 medlemskommuner inkom 9 kommuner med utlåtanden.

3.1 Sammanfattning av synpunkterna

Förbundets målsättningar:

Samtliga kommuner stöder Ålands kommunförbunds målsättningar, som inkluderar stärkt stöd för förtroendevalda, verksamhetsutredning, förstärkt intressebevakning och förbättrad pedagogisk kommunikation.

Hammarlands kommun betonar att man anser att ÅKF viktigaste uppdrag är att bevaka finansieringsprincipen efterlevs och att man i ännu högre grad intensifierar intressebevakningen mot landskapsregering.

Dataskyddsombud (DPO):

Den förslagna verksamhetsutökningen att kommunförbundet skall tillhandahålla DPO-tjänster för sina medlemskommuner, understöds helt av 6 av de 9 kommuner som inkommit med svar.

Sunds kommun önskar ett verksamhetsutökningen förtydligas i budgettexten och att man funderar på om DPO-tjänsten skall ha en egen fördelningsnyckel.

Lemlands kommun ställer sig tveksam till att Ålands kommunförbund inrättar en DPO-tjänst. Man önskar en utredning om medlemskommunernas andelar av denna tjänst samt ett samarbete med externa kommuner och kommunförbund.

Andra inkomna synpunkter:

Saltviks kommun önskar att KAD anordnar utbildning för arbetsgivarna med anledning av de nya avtalen.

Hammarlands kommun önskar att man utreder möjligheten att kommunförbundet skulle utöka sin verksamhet med samordning av kommunernas försäkringar alternativt fondering av medel.

Finströms kommun konstaterar att behovet av samordning och rationalisering av de kommunala verksamheterna och beslutsfattande är mycket stort och att Ålands kommunförbund bör ges resurser för att utveckla, kommunicera och inspirera kommunfältet.

3.2 Behandling av synpunkter

Förbundsstämman beslutar slutligt om utökningen med DPO-verksamhet.

Övriga inkomna synpunkter tas i beaktande i den verksamhetsutvärdering som skall göras under 2026.

4. Kommunala avtalsdelegationen (KAD)

Verksamhetsplan för 2026

Den kommunala avtalsdelegationen är ett lagstadgat organ för avtalsfrågor inom kommunförbundet. Avtalsdelegationens uppgift är enligt 100 § kommunallagen, att på kommunernas och kommunalförbundens vägnar självständigt förhandla och avtala om anställningsvillkoren för kommunernas och kommunalförbundens tjänstemän och arbetstagare i enlighet med landskapslagen om tjänstekollektivavtal (22/78) och lagen om kommunala arbetskollektivavtal (FFS 670/1970). Avtalsdelegationen kan även ge rekommendationer i allmänna anställningsfrågor och har hand om rådgivning och service till kommunerna och kommunalförbunden i arbetsmarknadsfrågor.

Ålands kommunförbund har skrivit avtal med Jomala kommun, som tillhandahåller tjänsten som avtalschef omfattande 60 procent av heltid genom en köptjänst. Som avtalschef fungerar Jesper Strandvik, som är stationerad på kommunkansliet i Jomala. Under pågående avtalsperiod arbetar avtalschefen kontinuerligt i den Kommunala arbetsmarknadsgruppen. Vidare fungerar avtalschefen som ett stöd för medlemskommunerna vid tolkningen av tjänste- och kollektivavtalen. Nuvarande tjänste- och arbetskollektivavtal avtal tecknades 2 oktober 2025 och är i kraft till och med 29.2.2028 (avtalsperioden 1.5.2025-29.2.2028).

1.2 Verksamhetsår 2026

Omvärld

Det ansträngda ekonomiska läget påverkar ekonomin och arbetsmarknaden. De tjänste- och arbetskollektivavtal som förhandlas fram på Åland idag har ett tydligt samband med de avtal som förhandlas fram i riket. De offentliga

finanserna på Åland är idag ofrånkomligen beroende av läget i riket.

De avtal som förhandlas fram för den offentliga sektorn i riket är till stora delar en produkt av de finländska industriernas avtal. Exportsektorns avtal indikerar vilka medel som kommer att finnas för fördelningen av de medel som tillfaller den offentliga sektorn och i slutändan kommunerna i riket.

Resultaten från förhandlingarna i riket har en direkt påverkan på de avtalsunderlag parterna på Åland förhandlar kring. Noterbart är att den utveckling som pågår i och med välfärdsområdesreformen i riket har föranlett stora ändringar på den kommunala arbetsmarknaden där. Denna omstrukturering har hanterats genom nya avtal och en mängd förhandlingar. Ett exempel på detta är det nya nivålönesystemet som införts i rikets avtal (en reform som parterna på Åland valt att inte genomföra i dagsläget). Ekonomin är idag ansträngd inom välfärdsdistrikten och finansieringen har visat sig vara komplicerad. Vidare har kommunernas roll förändrats i riket. Då uppgifterna minskat inom kommunerna finns skäl att vara vaksam för förändringar i de kvarvarande verksamheterna. När det politiska detaljfokuset skiftas allt mer mot verksamheter som skola och barnomsorg kan det också leda till förändringar som har effekter på arbetsmarknadsfrågorna.

Kommunala avtalsdelegationen följer vaksamt resultaten från förhandlingarna i riket. Eventuella förändringar granskas ur ett åländskt perspektiv. Kommunala avtalsdelegationen ska slå vakt om de åländska särdragen. Det har också förekommit flertalet reformer inom åländsk offentlig sektor under senare år vilket ger

effekter och skapar åländska särdrag på den kommunala arbetsmarknaden. Som exempel kan nämnas bildandet av Kommunernas socialtjänst samt förändringar genom tvingande lagstiftning inom barnomsorg och grundskola. Det är därför viktigt att kommunala avtalsdelegationen fortsätter sin strävan efter att stärka den egna organisationen genom att fokusera på kärnverksamhet, pragmatiskt arbete och fakta.

Kommunala avtalsdelegationen eftersträvar effektiva förhandlingar med en hållbar kommunal arbetsmarknad som slutresultat. Viktiga aspekter i detta sammanhang är kommunernas ekonomi, möjligheter till flexibilitet i verksamheterna och säkerställande av personaltillgång.

Med detta som bakgrund har Kommunala avtalsdelegationen under de nyligen avslutade avtalsförhandlingarna haft två huvudsakliga fokuspunkter:

1. Lönekostnaderna får inte öka i en ohållbar takt.
2. Avtalen behöver bli mer lättbegripliga.

Detta har bland annat resulterat i avtal som enligt Kommunala avtalsdelegationens bedömning är mer lätthanterligt ur ett administrativt perspektiv än motsvarande på rikshåll. Vidare finns skrivningar i underteckningsprotokollen om att förhandlingsparterna under avtalsperioden ska arbeta med att gemensamt skapa mer lättbegripliga avtal. Nuvarande avtalsperiod upphör 29.2.2028.

Verksamhet under 2026

Under 2026 fortlöper arbetet med att implementera de nya avtalsuppgörelserna. I avtalsuppgörelserna ingår arbete i olika arbetsgrupper där avtalschefen och, vid behov, andra deltagare från Kommunala avtalsdelegationen ingår. Utöver arbetet i kommunala arbetsmarknadsgruppen (KAG) kan arbetet med utvärderingen av arbetstid och lönesystem i UKTA nämnas särskilt.

I och med att Ålands landskapsregering arbetar med en ny kommunallag som kan ha effekter på Ålands kommunförbunds verksamhet kommer eventuella förändringar också att ha effekter på kommunala avtalsdelegationens verksamhet. Kommunala avtalsdelegationen följer med denna utveckling under 2026 och deltar aktivt då möjlighet ges.

Organisation

Det finns utmaningar med nuvarande organisationsform med endast en tjänsteman. Små organisationer som denna blir ofrånkomligen personberoende. Detta hanteras genom en tydlig avgränsning av uppdraget med fokus på kärnuppdraget. Ett befintligt brett och kompetent nätverk är också en viktig faktor som gynnar nuvarande organisationsform.

Nettokostnaden för avtalsdelegationen för 2026 är budgeterad till totalt 96 000 euro, med beaktande av indexjustering som enligt avtal görs i januari. 38 516 euro (40,1%) fördelas på kommunförbundets medlemmar och återstoden på Mariehamns stad och Jomala kommun enligt nu gällande fördelningsunderlag.

5. Budget 2026

Ekonomiska ramar och resursfördelning

5.1 Behandling av budgeten

Det preliminära budgetförslaget skickades till kommunerna 13 september per e-post.

Slutgiltigt budgetförslag behandlas i styrelsen 20 november 2025.

Den preliminära budgeten utgår ifrån den grundläggande volymen från 2025, samt en tjänst som dataskyddsombud (100 %) inklusive intäkter från försäljning av dataskyddsombud som tjänst.

Budgetförslaget fastställs av Ålands kommunförbunds höststämma 5 december 2025.

Översikt budget 2026

Kostnads/intäktslag	ÅKF 2026	KAD 2026	Kurser 2026	Engångs- poster
Personalkostnader	-203 500,00			
Köp av tjänster	-33 200,00	-96 000,00	-5 000,00	
Material, förnödenheter och varor	-6 000,00			
Hyror och övriga verksamhetskostnader	-5 000,00			
Summa	-247 700,00	-96 000,00	-5 000,00	

Totalt ökar kommunandelarna med 52 100 € jämför med 2025 års fastställda budget.

Skillnaderna mot 2025 är följande:

- **Ökning:** Dataskyddsombud (kommunerna betalar i dagsläget 54 200 € för motsvarande tjänst. Tjänsten är lagstadgad enligt LL om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen 2019:9)
- **Minskning:** Uppsagt avtal med Finlands kommunförbund
- **Minskning:** Ingen engångspost för en ny hemsida

JÄMFÖRELSE

Inklusive 2025 års kostnad för DPO

Kommun	Totalt 2026	Totalt 2025	DPO 2025	ÅKF + DPO 2025	Skillnad Totalt
Brändö	10 613,67	8 703,85	2 306,52	11 010,37	-396,70
Eckerö	18 845,13	15 294,57	4 613,04	19 907,61	-1 062,48
Finström	53 936,76	43 926,63	6 919,44	50 846,07	3 090,69
Föglö	10 427,28	8 355,39	2 306,52	10 661,91	-234,63
Geta	9 121,13	7 363,06	2 306,52	9 669,58	-548,45
Hammarland	32 993,68	26 619,07	5 766,24	32 385,31	608,36
Jomala	17 853,03	17 911,76			
Kumlinge	6 254,48	5 139,45	2 306,52	7 445,97	-1 191,49
Kökar	4 178,33	3 332,69	2 306,52	5 639,21	-1 460,87
Lemland	46 368,18	37 472,15	6 919,44	44 391,59	1 976,59
Lumparland	7 727,45	6 259,78	2 306,52	8 566,30	-838,86
Mariehamn	39 630,91	39 128,78			
Saltvik	39 638,18	31 507,52	6 919,44	38 426,96	1 211,22
Sottunga	2 093,96	1 892,66	2 306,52	4 199,18	-2 105,22
Sund	19 984,24	16 386,83	4 613,04	20 999,87	-1 015,63
Vårdö	9 033,58	7 305,81	2 306,52	9 612,33	-578,75
Summa	328 700,00	276 600,00	54 202,80	330 802,80	-2 546,21

JÄMFÖRELSE

Budget 2026–2025

Kostnads/intäktsslag	Budget 2026	Budget 2025	Förändring %	Förändring euro
Kommunandelar	328 700,00	276 600,00	18,8 %	52 100,00
Intäkter	20 000,00	5 000,00	300,0 %	15 000,00
Personalkostnader	-203 500,00	-120 300,00	69,2 %	-83 200,00
Köp av tjänster	-134 200,00	-153 300,00	-12,5 %	19 100,00
Material, förnödenheter och varor	-6 000,00	-4 000,00	50,0 %	-2 000,00
Hyror och övriga verksamhetskostnader	-5 000,00	-4 000,00	25,0 %	-1 000,00

5.2 Resultaträkning och driftsbudget

Ålands kommunförbunds budget har ett gentemot förbundsstämman bindande nettoanslag motsvarande kommunernas generella betalningsandelar, det vill säga kommunandelar.

Ålands kommunförbunds resultat är alltid 0 euro, därför återbetalas eventuellt överskott till kommunerna.

RESULTATRÄKNING		
	Budget 2026	Budget 2025
VERKSAMHETENS INTÄKTER		
Kommunandelar	328 700,00	276 600,00
Övriga försäljningsintäkter	20 000,00	5 000,00
VERKSAMHETENS INTÄKTER	348 700,00	281 600,00
VERKSAMHETENS KOSTNADER		
Personalkostnader		
<i>Löner och arvoden</i>	- 166 500,00	- 100 300,00
<i>Lönebikostnader</i>	- 37 000,00	- 20 000,00
Personalkostnader	- 203 500,00	- 120 300,00
Köp av tjänster	- 134 200,00	- 153 300,00
Material, förnödenheter, varor	- 6 000,00	- 4 000,00
Övriga verksamhetskostnader	- 5 000,00	- 4 000,00
VERKSAMHETENS KOSTNADER	- 348 700,00	- 281 600,00
VERKSAMHETS BIDRAG	0,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader		
<i>Ränteintäkter</i>	0,00	0,00
Finansiella intäkter och kostnader	0,00	0,00
ÅRS BIDRAG	0,00	0,00
RÄKENSKAPSPERIODENS UNDERSKOTT		-

Förklaringar

Personalkostnader inkluderar förutom löner även arvoden till förtroendevalda, sociala avgifter, företagshälsovård samt reseersättningar. Lokalkostnader inkluderar förutom hyreskostnader även inventarier, försäkringar med mera.

5.3 Kommunernas andelar

Totalt ökar kommunandelarna med 52 100 € jämfört med 2025 års fastställda budget.

Utökningen hänförs till att kommunförbundet åtar sig att tillhandahålla dataskyddsbudstjänsten (DPO) för alla sina medlemskommuner.

Kommunerna betalar i nuläget 54 200 € för den tillfälliga köptjänsten för DPO. (Tjänsten

är lagstadgad enligt LL om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen 2019:9)

I verksamheten för ÅKF ingår även allmänna prishöjningar och lönejusteringar.

Verksamheten för KAD regleras av avtalet med Jomala kommun och beräknas öka med 0,9 %.

Kommunandelar för Ålands kommunförbund och KAD

Kommun	Totalt	ÅKF	KAD	Per rat	Skillnad 2025
Brändö	10 613,67	9 117,88	1 495,79	3 537,89	1 909,82
Eckerö	18 845,13	16 161,18	2 683,95	6 281,71	3 550,56
Finström	53 936,76	46 272,42	7 664,35	17 978,92	10 010,13
Föglö	10 427,28	8 946,15	1 481,13	3 475,76	2 071,89
Geta	9 121,13	7 814,60	1 306,53	3 040,38	1 758,07
Hammarland	32 993,68	28 300,19	4 693,49	10 997,89	6 374,60
Jomala	17 853,03		17 853,03	5 951,01	-58,72
Kumlinge	6 254,48	5 370,18	884,31	2 084,83	1 115,03
Kökar	4 178,33	3 581,06	597,28	1 392,78	845,65
Lemland	46 368,18	39 796,22	6 571,96	15 456,06	8 896,03
Lumparland	7 727,45	6 629,96	1 097,49	2 575,82	1 467,66
Mariehamn	39 630,91		39 630,91	13 210,30	502,13
Saltvik	39 638,18	34 026,84	5 611,34	13 212,73	8 130,66
Sottunga	2 093,96	1 796,50	297,46	697,99	201,30
Sund	19 984,24	17 139,93	2 844,31	6 661,41	3 597,41
Vårdö	9 033,58	7 746,90	1 286,68	3 011,19	1 727,77
Summa	328 700,00	232 700,00	96 000,00	109 566,67	52 100,00

Ålands kommunförbunds kostnader fördelas enligt ½ skattekraft och ½ befolkningsantal för de 14 medlemskommunerna. Kommunala avtalsdelegationens kostnader fördelas enligt samma princip för alla kommuner i landskapet.

Kommunandelarna faktureras i tre rater (januari, maj och september).

Övriga intäkter

Kursverksamheten planeras som huvudregel vara självbärande, det vill säga att kursintäkterna täcker kostnaderna för att arrangera kursen.

Ekonomiplan 2026–2027

I brist på säkra indikatorer om förändringar i kostnadsnivåer framöver förväntas en ökning av kostnader och intäkter om 2 % för verksamhetsår 2027 och 2028.

6. Organisationsstruktur

Politiska organ och personal

6.1 Kommunalförbundets organ

Kommunförbundets högsta beslutande organ är förbundsstämman. Vid förbundsstämman representeras vardera medlemskommun av två ledamöter, utsedda av respektive fullmäktige för en tid motsvarande kommunfullmäktiges mandatperiod.

Förbundsstyrelsen består av sex medlemmar. Styrelsen ska utses så att landskapets olika delar blir företrädna. Förbundsstyrelsen bevakar medlemskommunernas intressen samt representerar förbundet och ingår avtal på dess vägnar.

Förbundets nuvarande styrelse valdes för två år i maj 2024 och leds av ordförande Thomas Mattsson.

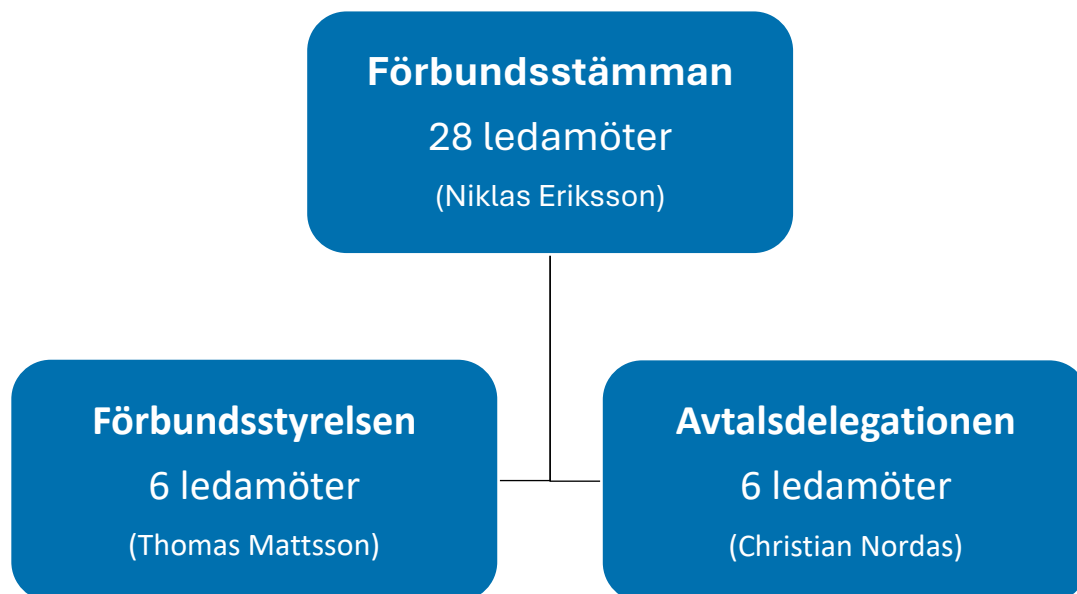
Avtalsdelegationen består av sex medlemmar med personliga ersättare och utses av förbundsstämman, till medlemmar och ersättare utses personer som representerar de kommunala arbetsgivarna och har kännedom om villkoren i anställningsförhållandena. Mandattiden är fyra år och medlemmarna och ersättarna ska utses så att landskapets olika delar blir företrädna.

6.2 Personalorganisation 2026

Kommunförbundets verksamhet leds av förbundsdirektör Minna Hellström.

Funktionen som avtalschef sköts som en köptjänst från Jomala kommun (motsvarande 60 procent av heltid) och innehas av Jesper Strandvik.

Funktionen dataskyddsombud tillkommer om förbundsstämman så beslutar.

7. Bilaga: Prognos för kommunandelarna år 2026

Kommun	Invånare	% invånare	% invånare	Skattekraft	% skattekraft	% skattekraft	Totalt	Totalt	Andelar	Per rat
		ÅKF	KAD		ÅKF	KAD				
Brändö	430	3,3 %	1,4 %	12 336 546	4,5 %	1,7 %	9 118	1 496	10 614	3 538
Eckerö	956	7,4 %	3,1 %	17 804 055	6,5 %	2,5 %	16 161	2 684	18 845	6 282
Finström	2 617	20,1 %	8,5 %	53 495 255	19,6 %	7,4 %	46 272	7 664	53 937	17 979
Föglö	502	3,9 %	1,6 %	10 425 612	3,8 %	1,4 %	8 946	1 481	10 427	3 476
Geta	514	4,0 %	1,7 %	7 524 830	2,8 %	1,0 %	7 815	1 307	9 121	3 040
Hammarland	1 636	12,6 %	5,3 %	31 974 894	11,7 %	4,4 %	28 300	4 693	32 994	10 998
Jomala	5 789		18,9 %	131 818 932		18,3 %		17 853	17 853	5 951
Kumlinge	273	2,1 %	0,9 %	6 852 153	2,5 %	1,0 %	5 370	884	6 254	2 085
Kökar	227	1,7 %	0,7 %	3 627 268	1,3 %	0,5 %	3 581	597	4 178	1 393
Lemland	2 134	16,4 %	7,0 %	48 454 385	17,8 %	6,7 %	39 796	6 572	46 368	15 456
Lumparland	371	2,9 %	1,2 %	7 747 980	2,8 %	1,1 %	6 630	1 097	7 727	2 576
Mariehamn	11 866		38,7 %	315 744 122		43,9 %		39 631	39 631	13 210
Saltvik	1 778	13,7 %	5,8 %	42 406 939	15,6 %	5,9 %	34 027	5 611	39 638	13 213
Sottunga	101	0,8 %	0,3 %	2 089 570	0,8 %	0,3 %	1 796	297	2 094	698
Sund	1 001	7,7 %	3,3 %	19 152 558	7,0 %	2,7 %	17 140	2 844	19 984	6 661
Vårdö	459	3,5 %	1,5 %	8 518 924	3,1 %	1,2 %	7 747	1 287	9 034	3 011
Summa	30 654	100 %	100 %	719 974 023	100 %	100 %	232 700	96 000	328 700	109 567